

Släkten Læstadius – hälsningstal i Tornio måndag 21 febr 2011

Hans Læstadius, släktforskare från Stockholm, www.levigen.se

I dag är det 150 år sedan min farfars farfar Lars Levi Læstadius avled i Pajala, och den 6 augusti är det 170 år sedan hans yngre bror, min farfars morfar Petrus avled i Vibyggerå. Dessutom är det 200 år sedan den læstadianske lekmanpredikanten Johan Raattamaa föddes. Fest- och minnesåret 2011 fylls av olika aktiviteter och sammankomster, förutom dagens seminarium och festmessa avhölls i går söndag en minnesgudstjänst i Pajala kyrka. Læstadiusveckan i Pajala från söndag 3 juli till torsdag 7 juli är fyllt av många programpunkter med bl.a en dagsutfärd med buss upp till Karesuando via Saivomuotka och Kuttainen. Veckan öppnas officiellt tisdag 5 juli av biskoparna Hans Stiglund och Samuel Salmi. Program på svenska, finska och engelska finns tillgängliga här.

Släkten Læstadius har sina rötter i Ytterlännäs socken i Ångermanland (*på svenska sidan väster om Kvarken*). Bonden Nils Olofsson i Lästa by hade en son Johan som antog efternamnet Læstadius efter sin hemby, och blev en aktad kyrkoherde i Arjeplog. Han dog 1697 och efterlämnade många ättlingar, i släktgrenen Læstadius blev hans son Johan (1664-1730) och sonsonen Johan (1700-1755) båda kyrkoherdar i Silbojokk och Arjeplog. I samma släktgren finns namnen Burman, Stenborg, Öhrling, Bexelius, Alenius och Hazelius. Till övriga släktgrenar hör Laestander från Piteå och Laestander från Arjeplog, samt prästsläkterna Fjellström och Grape (*se separat kartbild*)

Lars Levis och Petrus far Carl (1746-1832) var verksam några år som bergsfogde i Nasafjäll vid norska gränsen och Arjeplog. Deras mor Anna Johansdotter var nybyggardotter från Sorsele. Carl var tidigare gift med Brita Ljung från Stockholm, som blev mor till garvaren Johan i Falköping och komministern Carl Eric i Kvikkjokk. Carl Eric var högt bildad och kultiverad med djupt intresse för filosofi, botanik, naturvetenskap och fjällvärlden. Hans halvbröder Lars Levi och Petrus växte upp och fick utbildning hos honom under sina viktiga barndomsår, vilka gav starka intryck och präglade deras framtida levnadsbana. Deras minnen från denna lyckliga tid finns i Lars Levis "Ens ropandes röst" och i Petrus två "Journaler". Bröderna var 8 och 6 år gamla när Sverige och Finland delades 1809. De studerade senare i Uppsala där de kom i kontakt med Carl Axel Gottlund.

De tre bröderna hade samiska rötter genom sin farmor Catharina Gran, vars farfars far, kyrkoherden Olof Gran i Lycksele, hade samiska föräldrar. Dessutom hade Lars Levi och Petrus även samiska rötter på modernet, deras mormors farfar var samer och kyrkoherden i Arjeplog Sjul Granberg. Ättling till båda bröderna är jag genom att Lars Levis äldste son Carl Johan, handelsagent i Haparanda, gifte sig med sin kusin Angelika, yngsta dotter till Petrus. Angelika blev en stark och varmhjärtad småskolelärarinna i Haparanda, hennes minne tecknade jag under Læstadiusveckan i Pajala förra året. Deras son blev min farfar Ferdinand, adjunkt vid folkskolelärarinneseminarier i Umeå, aktiv föreläsare, folkbildare och med bidrag till läns museet vid Gammlia i Umeå.

Antalet ättlingar efter bröderna Carl Eric, Johan, Lars Levi och Petrus är fler än 1200 st. Nu levande personer i Sverige med namnet Læstadius är ca 170 st, varav de flesta tillhör Carl Erics släktgren. Lars Levi fick med sin hustru Brita Cajsa Alstadia 15 barn, varav 10 nådde vuxen ålder. Deras ättlingar som jag dokumenterat är mer än 700 st, förutom med namnet Læstadius även släkterna Mäkitalo och Berggård, Poromaa och Rehnlund, Nelson i USA, Niva, Elenius, Stenborg, Niemi, Jokela och Hjort. Petrus och hans hustru Carolina Hagberg fick 8 barn, varav 5 blev vuxna och fostrade 11 barnbarn. Som en parentes kan jag nämna att det finns några fler ättlingar med namnet Læstadius, brödernas far Carl hade nämligen en bror Olof som blev klockare i Neder-Luleå. Efter honom är ca 70 ättlingar dokumenterade. Svenska Släktkalendern 2007 innehåller detaljerad information om släktgrenarna Læstadius (utgående från Carl och Olof) och Niemi från Kaunisvaara. Lars Levis son Lorens Wilhelm blev anfader till denna Niemi-gren. Boken finns till försäljning vid Læstadiusmuseet.

Læstadiusmuseet i Pajala vårdar, bevarar och utvecklar minnena från min anfader, vår store väckelsepredikant, botanist, lingvист och etnograf Lars Levi Læstadius, samt hans hustru Brita Cajsa med hennes örtagård och källa vid Torneälvens strand. Hans livsgärning är välkänd och hans språkkarriär är märklig - han lärde sig finska i vuxen ålder vilket genom väckelsen konserverat den hotade finskan i Sverige.

Sedan många år under en Læstadiusvecka i början av juli arrangeras möten, föreläsningar, psalmkvällar och utflykter. År 2005 var temat "Från nybyggardotter till vår prostinna – 200 år efter Brita Cajsas födelse". Mångkulturåret 2006 var temat "Om väckelsens språk och spridare". Under Linnéåret 2007 var temat "I Guds fria natur". År 2008 var det 200 år efter Læstadiusbrödernas skolstart, temat var då "Vägar till visdom". Märkesåret 2009 belystes gränsdragningen och 1809 års fred med temat "Orden vandrar över gränsen". Förra året handlade veckan om väckelsens kvinnliga bas under temat "En tjänande Marta, en lyssnande Maria".

Till sist vill jag hälsa alla intresserade varmt välkomna som medlemmar i vår vänförening LæstadiusMuseets Vänner. Vår uppgift är att stimulera, stötta och marknadsföra Læstadiusmuseets verksamhet med medlemmar och deras avgifter, verka i opinionsbildande syfte samt söka gåvor och sponsorbidrag. Vår hemsida www.laestadiusfriends.se ger fortlöpande information om aktuella program och aktiviteter, på de tre språken svenska, finska och engelska. Informationsfolder finns här.

Tack för att jag fått detta tillfälle att framföra en hälsning från min Læstadius-släkt. Med stort intresse skall jag lyssna till och ta del av det ambitiösa seminarieprogrammet.

Tack, Kiitos, Thank you !